

minamina rawa ki nga tikanga katoa a te pakeha, e kore hoki au e ki he mea pai kia rite tonu te ahua o te Maori ki te pakeha. He orangataikaha te orange o te pakeha; e whakaritea ana e te pakeha te ahua o te tangata ki te mihini e huri tonu nei i te ao i te po, kaore he okiokitanga. He nui nga tikanga papai a te Maori e kore rawa e tika kia ngaro; he nui ano hoki nga tikanga he, he mea pai kia whakarerea. He nui nga tikanga papai a te pakeha he nui ano hoki ana tikanga kikino. He iwi aroha taua te Maori, he iwi atawhai tangata, tena ko te pakeha he iwi whakatangata ke. Ko to te pakeha tino whakaaro ko te moni; e wharikitia ana nga mea katoa ki raro o te kaupapa moni. Ko te tino Maori, ko te tino tangata, ko te tangata e hohou ana i nga tikanga pai ana ake a te Maori me nga tikanga pai a te pakeha.

Ko tetahi pai ano i whakawhiwhia ki te Maori i raro i te Tiriti o Waitangi ko te mana pooti, ko te uru hoki o te Maori ki nga whare e rua o te Paremete. Tokowha nga Maori o te whare o raro tokorua o te whare o runga. I tenei ra ko tetahi o nga minita o te Karauna ara ko Maui Pomare, he Maori, a kua whakawhiwhia hoki ia ki te tohu honore. I tenei ra ano he mana nui to nga mema Maori i te taurite tonu o nga taha e rua e kore rawa te Kawanatanga e whakahawea ki nga mema Maori. Na te mana o nga mema Maori ka pupuri tonu a Te Kooti i te turanga minita mo te taha Maori. He nui nga iwi Maori i te ao kahore i te whakawhiwhia ki te mana pooti.

Na te mana o Ingarangi i hipoki nei i a taua i kore ai taua e raupatutia, e whakataurekarekatia, e era atu iwi kaha; i noho ai taua i runga i te rangimarie. He painga nui whakaharahara tenei. Ko tenei te hua tino nui o te Tiriti o Waitangi ki te Iwi Maori.

HE TITIRO WHAKAMUA.

E ui ana a Herepete, e pehea to taua ahua to te Maori a enci tau e 84 e tu mai nei. He uaua te whakahoki i tenei patai no te mea e titiro whakamua ana ki te takiwa roa, ki nga ra kei te araro tonu, kahore ano kia mohiotia he pehea ra ara he titiro poropiti. Heoi ano ta tatou e mohio ai ko nga mea kua paenga, ko nga mea ranei e kitea ana inaianei.

E pehea to taua ahua a nga tau e 84 e heke iho nei? Ko te mea e marama ana au, e kore e hapa te ngaro, te reo Maori. Kua poriro noa iho te korero a te tamariki i te reo o ratou tipuna; kua whai haere te ahua i te tikanga o te reo Ingarahi. Kahore te reo Maori i te whakaakona ki nga kura, kahore hoki i te whakaakona e nga matua. Ko etahi matua kahore i te pai kia ako a ratou tamariki i te reo Maori. I whakataetae te tamaiti a tetahi Maori matau mo te moni a Te Makarini, he tamaiti matau a e riro i a ia taua moni me i mohio ia ki te reo Maori. I te mea kahore ia i mohio ki te reo o ona matua tango-hia ana e 200 nga maaka. Hei tapiri atu ki te kore e whaka-